

MAJANDUSTEATED

Weekly Bulletin of the Institute of Economic Research

KONJUNKTUURINSTITUUDI VALJAANNE

ILMUB KORD NÄDALAS

TOIMETUS JA TALITUS

TALLINN, Toomkooli 13, tel. 468-24

Tellimishind aastas Kr. 5.—

shes kuukirjaga „Konjunktuur“ Kr. 12.—

Üksiknumber 15 senti.

KONJUNKTUURINSTITUUDI DIREKTOR

JA VASTUTAV TOIMETAJA

A. PÜLLEBITS

TOIMETAJA A. TOOMS

Majandussektiooni juhataja J. Janusson

Sektiooni nõukogu esimees A. Meerits

Põllumajandussektiooni juhataja J. Kurkus

Sektiooni nõukogu esimees Prof. P. Köpp

Riigimajanduse osa toimetaja A. Keller

Nr. 27

Tallinn, 6. juulil 1937

III aastakäik

SISU:

CONTENTS:

	Page		Lk.
POLLUMAJANDUS		AGRICULTURAL MARKETS	
Päevatöliste palgad	466	Wages of Day Labourers	466
Põllutööliste saadavus	467	Agricultural Labour Supply	467
TOOSTUS JA KAUBANDUS		INDUSTRY AND TRADE	
Seisund kautšuki-maailmaturul	468	Conditions on World Crude Rubber Market	468
Raudteetevetus ja -tulud 1936/37. a.	471	Activity and Revenue of Railways in 1936/37	471
HINNAD		PRICES	
Tähtsamad hinnad ja noteeringud	474	Prices and Quotations	474
POLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD		AGRICULTURAL MARKETS	
Võiturg	473	Butter Market	473
Peekoniturg	473	Bacon Market	473
Tapaloomade ja lihaturg	475	Cattle and Meat Market	475
Kanamunaturg	475	Egg Market	475
Piimaturg	476	Milk Market	476
Aedviljaturg	476	Vegetable Market	476
Kalaturg	477	Fish Market	477
Teraviljaturg	478	Grain Market	478
VALISMINISTEERIU MI VALISKAUBANDUSE OSAKONNA TEATED		FOREIGN TRADE DEPARTMENT INFORMATION	
Eesti kaupade turustamisvõimalusi Austraalias	479	Marketing of Estonian Goods in Australia	479
Klaasivabrikute ühinemine Soomes	480	Merger of Finnish Glass Factories	480
Suurendatud tollid jõutoitudelt	480	Higher Custom Duties for Concentrated Feed	480

PÖLLUMAJANDUS

PÄEVATÖÖLISTE PALGAD.

WAGES OF DAY LABOURERS.

Päevatöölise järele oli käesoleval kevadel nõudmine suur, kuna alatisi töölisi ei olnud küllaldaselt saada, seepärast pidi päevilisi tarvitama rohkem kui tavaliselt. Suurema nõudmise tõttu tõusid palgad. Riigi Statistika Keskbüroo korrespondentide poolt saadetud teadete järgi tõusid päevatöölise palgad käesoleval kevadel kõigi päevatöölisliikide keskmiselt 19% võrreldes eelmise aastaga.

Pöllumajanduse viimasel aastakümnel võis märkida tõusuperioodi kuni 1929. a., siis langust kuni 1933. a. Langusperiood 1929—33. a. oli tingitud kriisist, kuid käsi-käes kriisi pehmenemisega algas ka tõus põllutöölise palgades, mis kestnud senini. Alates 1934. a., mil põllutöölise palgad juba tõusid, jätkus tõus ka hilisemal aastal käesolevani. K. a. palgad ei näidanud tõusu ainult võrreldes eelmise aastaga, vaid k. a-ne palgatõus ületab isegi 1929. a. kõrgseisu. Palgatõus oli paiguti suurem või väiksem, kuid see ilmnis üle riigi kõikjal.

Päevatöölisele hobusemeestele (omal toidul) maksti riigikeskmiselt käesoleval kevadel 4,65 kr. päevas eelmise aasta 4 kr. vastu, seega tõus 16%. Nende palk jäi pisut alla 1929. a. kõrgseisutasemele, mil omatoidul olevad hobusemehed said riigikeskmiselt 4,94 kr. päevas. Maade järgi said omal toidul olevad hobusemehed kõrgeimat palka Pärnu- ja Viljandimaal: Pärnumaal 4,98 kr. ja Viljandimaal 4,97 kr. päevas. Madalaim oli omal toidul olevate hobusemeeste palk Läänemaal ja Saaremaal: Läänemaal 4,40 kr. ja Saaremaal 3,52 kr. päevas. Peremehe toidul olevad hobusemehed said riigikeskmiselt 3,83 kr. päevas eelmise aasta 3,15 kr. vastu, s. o. 22% rohkem. Peremehe toidul olevate hobusemeeste palk tõusis seega 1929. a. tasemele, mil neile maksti 3,84 kr. päevas. Kõrgeimale tõusis nende palk Valga- ja Viljandimaal. Valgamaal maksti peremehe toidul olevatele hobusemeestele 4,11 kr. ja Viljandimaal 4,01 kr. päevas. Madalaim oli nende

palk Saaremaal — 3,06 kr. päevas. Hobusemeeste palgade tõus oli pisut väiksem, kuid jalapäeviliste palgad näitasid suuremat tõusu ja ületasid 1929. a. taseme. Täisealisele meespäevilisele peremehe toidul maksti käesoleval kevadel 2,08 kr. päevas m. a. 1,74 kr. vastu, s. o. 20% rohkem. 1929. a. said peremehe toidul olevad meespäevilised 2,01 kr. päevas, seega ületab käesoleva kevade palgatase selle 3%-ga. Maade järgi oli peremehe toidul olevate meespäeviliste palk kõrgeim Virumaal — 2,19 kr. ja madalaim Petserimaal — 1,71 kr. päevas. Meespäeviliste palgade kõrgemat seisu Virumaal tingib peamiselt sealne suurem tööstustöölise tarvitamine. Kuna Virumaa tööstusrajoonis tükitööga on võimalik teenida tunduvalt kõrgemaid palku, eelistatakse seal tööstusse siirdumist põllumajanduse asemel, pealegi on tööstuses tööpäeva pikkus lähem kui põllumajanduses.

Ka naispäeviliste palk tõusis kõrgemale m. a. ja 1929. a. tasemest. Käesoleval kevadel maksti naispäevilisele riigikeskmiselt 1,57 kr. päevas eelmise aasta 1,31 kr. vastu, s. o. 20% rohkem. 1929. a., kui naispäeviliste palgad olid kõrgeimad viimase 10 a. jooksul, maksti neile 1,49 kr. päevas, seega ületab k. a-ne palgatase 1929. a. kõrgseisu 5%-ga. Maade järgi maksti peremehe toidul olevatele naispäevilisele kõrgeimat palka Viljandimaal — 1,66 kr. päevas. Madalaim oli peremehe toidul olevate naispäeviliste palk Petserimaal 1,26 kr. päevas. Petserimaale kui suure tööjõu pakkumisega maale on üldse omased madalamad palganormid.

Samuti kui mainitud täisealiste päeviliste palgad, näitasid käesoleval kevadel tõusu ka alaealiste palgad. Riigikeskmiselt maksti alaealisile päevas 1,19 kr. eelmise aasta 0,99 kr. vastu, s. o. 20% rohkem. Alaealiste palga kohta võib tähendada, samuti nagu täisealiste palgade juureski, et nad ületavad 1929. a. kõrgseisu. 1929. a. maksti alaealisile riigikeskmiselt kevadisel põllutööde hoo-

ajal 1,10 kr. päevas, seega ületab käesoleva-aastane palgatase selle 8%-ga. Kõrgeimale tõi alaealiste palk käesoleval kevadel Viljandimaal, kus maksti 1,30 kr. päevas maa-keskmiselt; madalaim oli alaealiste päevapalk Saare- ja Petserimaal. Saaremaal maksti alaealistele päevas 1,01 kr. ja Petserimaal 1,02 kr.

Tööpäevapikkuses ei olnud märkimisväärset suuri muudatusi võrreldes eelmise aastaga, kuna ileriiklikult oli keskmiseks tööpäevapikkuseks 1936. a. 11,6 tundi ja 1937. a. 11,5 tundi, seega vahe 0,1 tundi. Põllutööde edu käesoleval kevadel soodustasid tunduvalt head ilmad, kuna soojad ilmad saabusid varakult ja on püsinud suve saabumiseni; samuti ei olnud käesoleval kevadel suuri vihmasureid.

PÕLLUTÖÖLISTE SAADAVUS.

Riigi Statistika Keskbüroo korrespondentide poolt saadetud teadete kokkuvõtted näitavad, et põllutööliliste saadavuse alal olukord käesoleval kevadel ei kergenenud, vaid pisut isegi halvenes võrreldes eelmise aastaga.

Põllutööliliste saadavus.

Agricultural Labour Supply (Correspondents' Report).

	Aastatöölisi Permanent Labour			Süütsöölisi Seasonal Labour			Karjaseid Shepherds		
	Küllaldaselt Sufficiently	Tarvitsuse järgi According to Need	Puudulikult Scarcely	Küllaldaselt Sufficiently	Tarvitsuse järgi According to Need	Puudulikult Scarcely	Küllaldaselt Sufficiently	Tarvitsuse järgi According to Need	Puudulikult Scarcely
1937. a.									
Viru	1	31	88	1	21	68	7	57	36
Järva	2	37	61	2	30	68	11	43	46
Harju	2	34	64	3	28	69	7	34	59
Lääne	10	27	63	6	38	56	6	48	46
Saare	3	39	58	3	44	53	12	58	35
Pärnu	2	16	82	6	28	69	7	42	51
Viljandi	6	27	67	6	46	48	8	51	41
Tartu	7	30	63	6	34	60	9	36	55
Valga	3	25	72	3	32	65	1	47	52
Võru	6	25	69	9	26	65	14	31	55
Petseri	40	40	20	53	41	6	53	29	13
Kokku	5	29	66	6	34	60	10	42	48
1936	7	30	63	7	34	59	10	43	47
1935	10	36	54	11	39	50	16	42	42
1934	21	51	28	23	52	25	27	45	28
1933	39	41	20	45	43	12	42	39	19
1932	42	41	17	47	41	12	45	38	17
1931	32	49	19	39	49	12	39	47	14
1930	32	49	19	38	50	12	38	47	15
1929	27	48	25	32	53	15	33	48	19
1928	24	48	28	28	55	17	29	50	21
1927	25	49	26	35	52	13	33	44	23

Päevatööliliste palgad 1936 ja 1937. a. kevadel
(Kr. tööpäeva eest peremehe toidul)

Wages of Day Labourers in Spring 1936 and 1937
(Krones per day incl. Board).

	Täisealisele Grown-up.				Alaealisele Under Age	
	Mehele Males		Naisele Females		1937	1936
	1937	1936	1937	1936		
Viru	2,19	1,74	1,60	1,29	1,24	0,97
Järva	2,10	1,78	1,61	1,31	1,20	0,99
Harju	2,09	1,76	1,54	1,33	1,19	1,03
Lääne	2,04	1,79	1,59	1,34	1,16	1,04
Saare	1,89	1,66	1,43	1,24	1,01	0,81
Pärnu	2,10	1,78	1,55	1,31	1,14	0,97
Viljandi	2,14	1,87	1,66	1,44	1,30	1,12
Tartu	2,10	1,72	1,60	1,38	1,21	1,02
Valga	2,10	1,81	1,59	1,35	1,27	1,09
Võru	2,08	1,80	1,54	1,24	1,15	0,95
Petseri	1,71	1,48	1,26	1,06	1,02	0,83
Riigikeskm.	2,08	1,74	1,57	1,31	1,19	0,99

AGRICULTURAL LABOUR SUPPLY.

Põllumajandus-korrespondentide poolt saadetud andmel on tuntud suuremat puudust aastatöölisist, nõnda ka k. a. Suvetööliliste ja karjaste võimalused on olnud paremad, nõnda ka k. a. Riigikeskmiselt teatas puudulikust aastatööliliste saamisvõimalusist k. a. 66% korrespondentidest, tarviduse järgi saamisest 29% ja küllaldasest saadavusest ainult 5%. M. a. korrespondentidest teatas puudulikust saadavusest 63%, tarviduse järgi 30% ja küllaldaselt 7%. Varemil aastail oli küllaldasest ja tarviduse järgi saadavuse % suurem ja puuduliku saadavuse kohta väiksem. Paremad olid aastatööliliste saamisvõimalused 1932. a., siis teatas küllaldasest aastatööliliste saadavusest 42% korrespondentidest, tarviduse järgi saadavusest 41% ja puudulikust saadavusest 17%. Sel aastal oli tööstuses tööjõukasustus väiksem, sõltuvalt sellest olid ka tööliisaamisvõimalused lahedamad põllumajanduses.

Maade järgi olid aastatööliliste saamisvõimalused soodsad ainult Petserimaal, kuna mujal kõikjal oli puuduliku saadavuse protsent suurem kui küllaldasest ja tarviduse järgi kokku. Petserimaal teatas 40% korrespondentidest küllaldasest ja 40% tarviduse järgi aastatööliliste saadavusest, kuna 20% teatas puudulikust saadavusest. Puuduliku saadavuse üle tuli teateid protsendiliselt kõige rohkem Pärnumaalt. Pärnumaal teatas 82% korrespondentidest puudulikust aastatööliliste

saamisvõimalusist, 16% tarviduse ja ainult 2% küllaldaselt.

Suvised töölise saamisvõimalused olid pisut paremad kui aastatöölisel, kuid ikkagi halvemad, kui m. a. Riigikeskmiselt teatas 60% korrespondentidest puudulikust suvedöölise saamisvõimalusist, 34% tarviduse järgi ja 6% küllaldaselt. Maade järgi saadi töölisi küllaldaselt ainult Petserimaal, kuna mujal tuli enam-vähem kõikjal puuduliku saadavuse kohta teateid rohkem. kui küllaldase saadavuse ja tarviduse järgi kokku. Petserimaalt teatas 53% korrespondentidest, et suvedöölisi oli saada küllaldaselt, 41% tarviduse järgi ja ainult 6% teatas puudulikust saadavusest. Teateid puuduliku saadavuse kohta tuli kõige rohkem Pärnu- ja Harjumaalt 69% antud teadete hulgast. Viru- ja Järvamaal teatas 68% korrespondentidest puudulikust suvedöölise saamisvõimalusist ja Valga- ning

Võrumaal 65%, kuna mujal oli puuduliku saadavuse üle teateid vähem loetletuist.

Karjaste saamisvõimalused olid enam-vähem võrdsed m. a.-ga. Riigikeskmiselt teatas 10% korrespondentidest küllaldasest karjaste saamisvõimalusist, 42% — tarviduse järgi ja 48% — puudulikust.

Maade järgi oli Petserimaal kõige lähedamaid karjastesaamisvõimalusi kui suure tööjõu pakkumisega maal. Petserimaal teatas 53% korrespondentidest küllaldasest karjaste saamisvõimalusist, 29% tarviduse järgi ja 18% — puudulikust. Karjaste puuduliku saadavuse kohta saabus teateid kõige rohkem Harju-, Tartu-, Valga-, Võru- ja Pärnumaalt.

Tööjõus säästu saavutamiseks on põllutöerriistu käesoleval kevadel läinud põllumajandusse rohkem kui varem aastail, mida kinnitavad kaupluste suuremad läbikäigid.

TÖÖSTUS JA KAUBANDUS

SEISUND KAUTSUKI-MAAILMATURUL. CONDITIONS ON WORLD CRUDE RUBBER MARKET.

Kautsuki maailmaturuseisund omab Eestile olulist tähtsust, kuna kautsukesemete sissevedu moodustab meie üldsisseveos võrdlemisi suure summa. M. a. moodustas kautsukesemete sissevedu väärtuse järgi 3,6% valmissaadusist ja 2,2% kogu sisseveost. Võrreldes 1935. a. suurenes m. a. kautsuki ja kautsukesemete sisseveo osatähtsus — koguse järgi 28% ning väärtuse järgi 23%. Viimase kolme aasta jooksul veeti meile kautsukki ja kautsukesemeid sisse:

	tn	kr
1936	594	1896
1935	462	1542
1934	497	1362

Kautsuki maailmaturuseisundis tuleb kõigepealt konstateerida, et vaatamata erakordsele, senini peagu mittenähtud, hinnalangusele maailmamajanduskriisajal (P.-Am. Ühendriiges kuni 1/8 kriisielisest tasemest), kuulub kautsuk nende toorainete hulka, millede hinnad viimasel ajal ületavad juba kriisielise taseme. Juba 1934. a. ületasid kaut-

sukihinnad (P.-Am. Ühendri.) umbes neljakordselt 1932. a. omi, mil hinnalangus osutus rekordseks. Pärast püsivust 1935. a. avaldasid hinnad m. a. keskpäiku koos toorainete hindade üldise tõusuga maailmaturul intensiivset tõusu. Juba tänava alguks, s. o. poole aasta vältel, tõusid kautsukihinnad P.-Am. Ühendriiges ca 25%. Hinna kiire tõus kestis ka tänava märtsis, kuna aprillis ilmes tagasilöökk. Kautsukihinna liikumist P.-Am. Ühendriiges, kelle arvele langeb pool maailmatarvitusest, iseloomustavad Smok Sheets kautsuki noteeringud New-Yorgi börsil (cent 1 lb-lt):

1929 keskmiselt	20,65
1932 "	3,45
1935 "	12,32
1936 "	16,48
1937 jaanuar	21,34
veebruar	21,31
märts	24,31
aprill	28,60

Kautsukihindade liikumist maailmaturul iseloomustavad samuti Plant crepe kautsuki-

hinna-noteeringud Londoni börsil, millised kujunesid (pennsidest lb-lt):

1929	keskmiselt	10,25
1932	"	2,34
1935	"	6,00
1936	"	7,75
1937	jaanuar	10,81
	veebruar	10,70
	märts 31.	13,31
	aprill 30.	9,81
	mai 11.	10,56
	mai 21.	10,38
	mai 26.	10,19

Kautšukihinnad Londonis olid tänavu a. algul ca 30% kõrgemad kui poolaasta varem, s. o. kerkisid veelgi intensiivsemalt kui P.-Am. Ühendriiges. Ka Londoni börsil ilmnes kautšukihinnas tagasilöökk. Viimaseil nädalail, s. o. mais, kõikus kautšukihind Londonis kui ka muil turgudel. Praegusel ajal klandate tendentside puudumise tõttu maailmaturul selle ka Eestile tähtsust omava tooraine hinna liikumise kohta kerkib üles küsimus edasiste arengueelduste kohta maailmaturul.

Viimased peituvad teatud määral samus asjaoludes, millised põhjustasid m. a. keskel avaldunud intensiivset hinnatõusu, nimelt võrdlemisi tunduv massitarvituse suurenemine (eriti P.-Am. Ühendriiges) ning toodangu mahajäämine. Viimast pidurdas kautšukitootmise piiramise rahvusvaheline kokkulepe.

Kautšuki maailmatoodang ja -tarvitus (1000 tn):

	Jaanuar					
	1937	1936	1936	1935	1932	1929
Toodang	73	82	866	877	721	877
Tarvitus	89	86	1037	952	681	798

Vastupidiselt kriisi- ja kriisieelsele ajale ületab kautšukitarvitus viimaseil aastail märksa toodangu ning sõltuvalt sellest kautšuki maailmatagavarad kahanevad järjest. Viimased moodustasid keskmiselt aastas (1000 tn):

	Jaanuar					
	1937	1936	1936	1935	1932	1929
	318	481	333	499	527	232

Tänavu algul moodustasid kautšukitagaravad vaid kolmekuise tarvitushormi, mida peetakse liiga väikeseks, eriti, kui arvestada tarvitajate tähtajalisi ettetellimisi. Kui kaut-

šukihinna tõus tänavu veebruaris siiski peatus, põhjustas seda peamiselt Ameerika autotööstuse streik. Vaatamata streigile märtsis, liitusid kautšukihinnad üldise „hau-se'ga“ kaubaturgudel, ja kui said teatavaiks kautšuki meretranspordi ebasoodsad jaanuari arvud (tarvidusest 15 000⁰⁰ tn võrra vähem), saavutasid hinnad taas rekordtaseme.

Aprillis järgnenud kautšukihinna langust (21. IV isegi alla 10 d lb-lt) tingis teatud määral ka toorainehindade tagasimineku maailmaturul, kuid peamiseks põhjuseks osutus siiski turu parem varustamine.

Vastupidiselt kautšukiturul domineerinud arvamusele märtsis, et vahekord nõudmise ja pakkumise vahel halveneb veelgi, selgus, et ei õnnestunud kiirelt mobiliseerida ainult tootmise alal saavutatud tagavaru, vaid et ka raskused tootmise laiendamise alal osutusid väiksemaks; samuti paranesid meretranspordivõimalused. Mais ilmnes kautšukihinnas kõikumine. Kui sai mais teatavaks, et kautšuki-eksport Hollandi-Indiast (kelle arvele langeb $\frac{2}{5}$ kautšuki-maailmaekspordist) aprillis võrreldes märtsiga on vähenenud tunduvalt (33 714 tn 41 149 tn vastu), tõusid hinnad. Edasi, ebakindlust Londoni kautšukiturul ning kautšukihinna langust mai keskel põhjustas kautšuki sisseveotoli kehtimapanek Saksas ning sünteetilise kautšuki propageerimine Inglises.

Hindade edasine areng, nähtavasti ka tarvituse tunduval suurenemisel (arvatakse, et kautšukitarvitus 1937. a. ületab 1936. a. oma ligemale 10%), sõltub eeskätt sellest, mis määral suudetakse tõsta lähemal kuul tootmist. Teoreetiliselt hinnatakse kautšukiistandike tootmisvõimet 1937. a. soodsalt töösturutingimusil jne. 1,37 milj. tn-le (rahvusvahelise ekspordikvoote kokkuleppenorm). Arvestades asjaolu, et kautšuki 1937. a. maailmatarvidust hinnatakse 1,1 milj. tn-le ja et tagavarad moodustavad umbes 0,4 milj. tn, ei saaks hinna edasiseks tõusupõhjuseks olla tootmise ega tarvituse ebavastavus. Otustavaks osutub asjaolu, kas tootmise laiendamisvõimalusi kasustatakse tarvilisel määral.

Selle küsimuse lahendamine kuulub rahvusvahelisele kautšukitootmise piiramiskomi-

teele. Märgitakse, et selle komitee poliitika on olnud senini mõõdukas ja et on püütud kindlustada tootjale hinda, mis võimaldaks normaaltulu. Arvatakse, et hind 8—9 d suuruses lb-lt Londonis ei kata ainult kalleimalt tootjate tootmiskulud, vaid võimaldab ka paigutatud kapitalile normaalintressi. See pärast ollakse arvamusel, et mainitud rahvusvahelise komitee püüdeks on stabiliseerida kautšukihinda sel tasemel. Selle töenduseks on asjaolu, et kui m. a. sügisel hakkasid hinnad tõusma üle nimetatud taseme, püüdis komitee vältida seda tootmise laiendamise teel 65%-lt 70%-le põhikvootest, kuna tänava esimese veerandi kohta määras 75%, aasta teise veerandi kohta 80% ja aasta kolmanda veerandi kohta 85% põhikvootest. Kaubandusringkonnist juhitakse tähelepanu sellele, et juba aasta esimese veerandi tootmismääraks pidanuks määrama 80% põhikvootest. Kuid tootjad väidavad omalt poolt, et toodangut tõsta nii kiirelt tootmistehnilisil põhjusil ei ole võimalik ja et kaubandusringkondade soovi kohaselt vastuvõetud otsus jääks esialgu nagunii vaid paberile. Eriteadlased tähendavad, et märtsini suutisid tootjad tõsta toodangut, resp. väljavedu vaid kuni 70%, nõnda et tundus veel teatud alatootmist. Põhjuseks tuuakse ette tööjõu ning prahilaevade puudust, mistõttu ei olnud võimalik kiirelt suurendada toodangut ega paisata tagavaru turule. Kuid juba siis loodeti, et mõlemad mainitud takistused kõrvaldatakse. Selle soodustamiseks tõstis Malai valitsus sisserändamiskontingenti hiina kuldidele (päevatöölisile). Ja Malail, kautšuki peatootjal, õnnestuski kasutada aasta esimesel veerandil täielikult suurendatud kautšuki tootmis- ja eksportkvootet. Viimane asjaolu omab võrdlemisi tõhusat tähtsust aprillis alanud kautšukihinna langusele.

Kautšukitoodangu suurendamisvõimaluse hinnangu ning mõningate sellekohaste sooduste suhtes viimasel ajal tuleb märkida, et kautšukitootmise suurendamise ulatus on lähemas tulevikus siiski võrdlemisi problemaatiline. Puuduvad kindlad andmed selle kohta, kui võrd olevad puud on vananenud ja mis määral kautšukiistandikud mittekasutamise tõttu viimasel aastal on met-

sistunud. Puuduvad samuti kindlad andmed selle kohta, mis määral on teostatud uusi istutamisi vanul istandikel (millised langesid seetõttu tootmisest reale aastaile välja) ja uutel maa-aladel. Ei ole samuti veel teada, kuidas reageerib hinnatõusule pärismaalaste kautšukitoodang. Kõigi nende ja teiste sääraste tegurite üle lähevad eriteadlaste arvamused tunduvalt lahku, nõnda et toodud hinnanguid tuleb vaadelda vaid oletusina. Kuid üldiselt arvatakse siiski, et peale mõningate ajutiste takistuste kõrvaldamist suudetakse tõsta toodangut küllaldaselt, et suuremate raskusteta katta lähemal kuul loodetavat tarvitust. Päril lihtis see ei ole, kuna kautšukitarvitus ületab juba nüüd $\frac{1}{3}$ kriisieelse (1929) normi.

Kaugema aja suhtes kalduvad arvamused sinnapoole, et võimalik tootmine ei ületa 90% põhikvootest (milline moodustab 1,37 milj. tn) või ei ületa isegi 80—85%. See tähendab, et jääb järele teatud kasustamata tootmisvõime reserv, mida saab rakendada kautšukihinna tõusutendentsi vältimiseks, kui viimane peaks avalduma. Ent kui kautšukitarvitus viimaseil aastail hakkab tõusma intensiivsemalt, võib arvestada kautšuki võimalikku puudust ning hindade spekulatiivseid hüppeid üles.

Loomulikult, sõltuvad kautšukituruseisund ja hinnaareng tulevikus suurel määral rahvusvahelise kautšukitootmise piiramiskomitee hinnapolitikast. Seoses sellega on huvitav tähendada The Rubber Plantations Investment Trust juhataja Mr. Welch kõneles mainitud trusti üldkoosolekul Londonis 11. V s. a. Ta tähendas, et kautšukihind viimasel kuul on tõusnud enam, kui seda taheti omal ajal toodangu piiramise teostamise algul. Mr. Welch kriipsutas eriti alla, et ükski vastutustundega piiramiskavaliige ei või aksepteerida sellist hinnatõusu. Selle tulemusena peale muude negatiivsete nähtuste suureneb järjest regenireeritud kautšuki tarvitus. Nii moodustas viimase tarvitus tänava märtsis juba 29% kautšuki üldtarvitusest, kuna m. a. vaid 20,5%. Nimetatud asjaolu peab mr. Welch loomuliku kautšuki tootjale niivõrd ebasoovitavaks, et paneb komiteele ette parem küllastada turgu lähemal ajal odava

kautšukiga, kui lubada ebatervet hinnatõusu. Ja seda küsimust peab ta tähtsaimaks kõigil nõupidamisel seoses kautšukitoodangu eelseisva piiramise taasuendusega. Seejuures osutab Mr. Welch asjaolule, et eelseisval 10—15 a. suureneb kautšukitarvitus veel tunduvalt, põhjendades seda väidet asjaoluga, et kummitarvitus muuks otstarbeks peale autokummide P.-Am. Ühendriiges tõusis 1929. a. 1936. a.-ni 60 000 tn-lt 135 000 tn-le, s. o. enam kui kahekordselt. Võrdlemisi tõhusat tähtsust omab seejuures kummide rakendamine põllumajandusliiklemisvahendil. Ühes loomuliku kautšuki tarvituse suurenemisega kasvab ka kunstliku kautšuki tarvitus. Nii tõusis, näiteks, NSVL-us sünteetilise kautšuki tarvitus 1936. a. 45 000 tn-le 25 000 tn vastu 1935. a. Seejuures ei ole veel kaugeltki täidetud sünteetilise kautšuki ettenähtud tootmismnorm. Et loomuliku kautšuki tootmist kooskõlastada eelseisva tarvituse tõusuga, tuleks Mr. Welch'i arvates pehmemdada tootmise piiramiskava, kuna vastasel korral on karta toodangu mahajäämist tarvitusest. Mr. Welch'i väidete suhtes tuleb mär-

kida, et nad peegeldavad suuremjaolt praegusel ajal loomulikku kautšuki suurtootjate juures valitsevaid arvamusi.

Lõpuks tuleb märkida, et mainitud sünteetilise kautšuki tootmine ei ole senini avaldanud olulist mõju maailmaturul, kuid see võib küll toimuda edaspidi toodangu suurenedes.

Inglises maksub sünteetiline kautšuk 3 š 6 d lb, s. o. umbes 4 korda kallim kui loomulik kautšuk. Sünteetilisel kautšukil, nii palju kui teada, on samad head keemilised omadused nagu saksa „Buna“ saadusel. Sisesevotolli kehtimapanek Saksas gutapertsale ja balatale (senini sisesevotoll puudus) 125 RM ulatuses dz-lt peab riigile võimaldama tulusid umbes 100 milj. RM, mida kasutatakse uute sünteetilist kautšukki tootvate ettevõtete finantseerimiseks. Kõik need sünteetilise kautšuki tootmise suurendamiskatsed põhjustavad loomuliku kautšuki turul juba nüüd häireid ja pidurdavad selle hinnatõusu või soodustavad isegi langust. Tulevikus osutub see mõju arvavatavasti veelgi tõhusamaks.

RAUDTEETEGEVUS JA -TULUD 1936/37. a.

ACTIVITY AND REVENUE OF RAILWAYS IN 1936/37.

Lõppenud tegevusaasta oli raudteel kõigiti aktiivsem eelmisest aastast. Suuremad veod põhjustasid tulude, samuti ka kulude tõusu.

Reisijatevedu iseloomustavad järgmised arvud tuh. kr.

	1936/37	%	1935/36	%	±%
Reisijaid üldse . .	10 677	100,0	9 480	100,0	+12,6
selest: laiarööpmelisel . .	9 305	87,1	8 262	87,1	+12,6
neist: elektrironges . .	5 562	59,8	5 051	61,1	+10,1
kitsarööpmelisel . .	1 372	12,9	1 218	12,9	+12,6
Reis.-km üldse . .	821 199	100,0	277 208	100,0	+15,8
selest: laiarööpmelisel . .	253 850	79,0	219 803	79,3	+15,5
neist: elektrironges . .	40 769	16,1	37 574	17,1	+ 8,5
kitsarööpmelisel . .	67 349	21,0	57 505	20,7	+17,1

Reisijate arv suurenes 1197 tuh ehk 12,6%. Kaaluvam osa reisijaist kasustas liiklemiseks laiarööpmelist teed, millest 59,8%-ne osatähtsus langeb lühimaa-reisijate (elektrirongi) ja

mis ületab 511 tuh. reisija ehk 10,1% eelmise aasta. Reisijate arv laiarööpmelisel teel suurenes 1043 tuh. ehk 12,6%, kuna kitsarööpmelisele teele kuulub ainult 12,9% osatähtsus reisijate tõusu arvust. Reis-km arv kasvas 43791 tuh. ehk 15,8%, mis on tingitud reisijate arvu suurenemisest ja keskmise veokauguse pikenenemisest. Suhteliselt tõusis reis-km arv enam kitsarööpmelisel teel, nimelt 17,1%, kuid kaaluvam osatähtsus langeb laiarööpmelist teed kasustajale, mis suurenes 15,5%. K. a. reis-km ületavad eelarves ettenähtud arvu 21,2%, mis aasta varem tõusis 17,8% üle eelarve. Ühele eksploateeritavale tee-km-le oli tänavu reis.-km 223,9 tuh. mul-luse 193,4 tuh. vastu.

Kaubavedu oli samuti aktiivne eelmisest aastast, kuid ei ulatunud reisijateliikluse tõusu tasemele.

Kaupa veeti tuh.

	1936/37	%	1935/36	%	±%
Tn üldse	2 351	100,0	2 225	100,0	+5,7
sellest: kohal. vedu l/r.	1 511	64,3	1 427	64,1	+5,9
„ „ k/r.	734	31,2	748	33,6	-1,9
välisvedu	106	4,5	50	2,2	+112,0
Tn-km üldse	226 048	100,0	217 312	100,0	+4,0
sellest: kohal. vedu l/r.	137 813	69,3	157 537	72,5	+0,2
„ „ k/r.	55 078	24,4	54 015	24,9	+2,0
välisvedu	13 155	5,8	5 740	2,6	+129,2

Koguselt suurenes kaubavedu 126 tuh. tn ehk 5,7%, mis on tingitud laiarööpmelisel teel veetud kaubakoguse kasvust 5,9%, kuna kitsarööpmelisel teel veetud kaubakogus oli 1,9% väiksem eelmisest aastast. Välisvedu kahekordistus ja seda peamiselt sisseveo arvel, mis ületab l. a. välisveo 56 tuh. tn-ga ehk 112,0%. Tähtsamate ainetena veeti sisse propse 18 456 tn., malmi 14 782 tn., rauda mitmesugusel kujul 10 073 tn., põlevkivi 10 044 tn., soola 8953 tn., superfosfaati 6483 tn., petrooleumi 3234 tn., raudteeroopaid 3101 tn., suhkru 3048 tn., kaolini 1740 tn., suhkrupeediseemneid 1598 tn. ja määrdening kütteõli 1603 tn. Kõik loetletud ained saabusid enamuses NSVL-st, kuna mujalt veeti mitmesugust segakaupa ja väiksemal määral. Väljaveoaineks olid tsement, põlevkivihäsaadused mitmesug. kujul, karjasaadused piima ja naha näol, mis suhteliselt on suures ülekaalus võrreldes teiste eksportainetega. Tn-km arv tõusis 8736 tuh. ehk 4,0%, mis laiarööpmelisel teel ei osuta nime tamisväärt tõusu, kuigi ületas eelarves ettenähtud tn-km arvu 4,7%. Kaugele ületab tänavuse välisveo tn-km eelmise aasta tn-km arvu, mis suurenes 5926 tuh. võrra koguse tõusu ja pikenenud keskmise veokauguse tõttu (124,1 km mulluse 114,8 km vastu). Kui eelmisel aastal toimusid välisveod enam piiri läheduses, arenesid need tänavu sisemaa suunas. Ühele ekspl. tee-km-le oli tänavu 157,6 tuh. tn-km eelmise aasta 151,5 tuh. vastu ehk 4,0% enam.

Pagasi veeti tänavu 6,8 tuh. tn., mis ületab eelmise aasta 1,1 tuh. tn ehk 16,2%. Tn-km arv suurenes l. a. 536,6 tuh-lt 627,8 tuh-le ehk 17,0%.

Elavnenud vedude tõttu suurenes tulu- ja kulusumma eelmise aastaga võrreldes. Tulu laekus tuh. kr.

	1936/37	%	1935/36	%	±%
Üldse	13 766	100,0	12 581	100,0	+9,4
sellest: reisijateveost	5 302	38,5	4 644	36,9	+14,2
pagasiveost	517	3,8	469	3,7	+10,2
kaubaveost	7 812	53,1	6 900	54,9	+6,0
mitmesug. tulu	635	4,6	568	4,5	+11,8

Tulu laekus 1185 tuh. kr. ehk 9,4% enam mullusest, millest 38,5%-ne osatähtsus (l. a. 36,9%) on reisijateveost laekuval tulul ja mis ületab eelmise aasta 658 tuh. kr. ehk 14,2%. Kaubaveost laekuv tulu ületab m. a. 412 tuh. kr. ehk 6,0%, moodustades tulude tõusust ca 35,0%-se osatähtsuse, kuid suhteliselt evib reisijateveost laekuv tulu esikoha. Osatähtsusest väiksemad tululiigid ületavad samuti eelmise aasta vastava tululiigi — pagasivedu 14,2%, mitmesugused tulud 11,8%. Ühele ekspl. tee-km-le laekus tänavu 9,6 tuh. kr. mulluse 8,8 tuh. vastu ehk 9,1% enam. K. a. tulu ületas eelarve 23,6% võrra, millest on esikoht 67,5%-ga mitmesuguseil tuludel, millest kohtu otsuse põhjal laekus raudtee kasuks kr. 107 tuh. ehk 16,9%. Reisijateveost laekuv tulu ületas eelarve 16,0%, pagasiveost — 11,2% ja kaubaveost 10,2%.

Lõppenud tegevusaasta kulud tuh. kr.

	1936/37	%	1935/36	%	±%
Korralist kulu üldse	12 349	100,0	11 777	100,0	+4,9
sellest:					
teenistustasu (palgad)	5 076	41,1	5 040	42,7	+0,7
rõngide liikumiseks ja vedudeks	2 217	17,9	2 001	17,0	+10,8
veerevkoosseade korras- hoiuks	1 851	15,0	1 729	14,7	+7,9
leede ja ehitiste korras- hoiuks	2 082	16,9	2 034	17,3	+2,4
Erakorralist kulu üldse	1 326	100,0	568	100,0	+133,5
sellest:					
jaamade laiendamiseks ja uute hoonete ehitamiseks	481	36,3	193	23,4	+261,7
veerevkoosseade uuend. ja juurdemuretsem. pealishitiste uuendamis.	873	28,1	803	53,3	+23,1
	332	25,0	—	—	+100,0

Korraline kulu suurenes 572 tuh. kr. ehk 4,9%. Rõngide ja vedudega seosesolevateks kuludeks tarvitati 2217 tuh. kr. ehk 17,9% üldkuludest, mis on l. a. 10,8% suurem. Teede korrashoiuks kulutati 2082 tuh. kr. ehk 16,9% üldsummast, mis on 48 tuh. kr. ehk 7,1%

enam eelmisest aastast. Palgad suurenesid 36 tuh. ehk 0,7% ja seda peamiselt rongiring vedurimeeskondade preemiade arvel. Palgad moodustavad 41,1%-se osatähtsuse (mullu 42,7%) üldkuludest. Veerevabinõude korraashoiuks tarvitati 15,0% (aasta varem 14,7%) ehk 1851 tuh. kr. 1729 tuh. kr. vastu, mis on eelmisest aastast suurem 122 tuh. kr. Ühele ekspl. tee-km-le kulutati tänavu 8,6 tuh. mulluse 8,2 tuh. kr. vastu ehk 4,9% enam.

Erakorralised kulud olid 1326 tuh. kr., mis ületab eelmise aasta 758 tuh. ehk 133,5%.

Erakorralist kulu vajati jaamade laiendamiseks ja uute hoonete ehitamiseks 481 tuh. kr., milledest suuremaks osutusid Tartu kauba-
hoovi, Tallinna veduridepoo ja Jõhvi jaama hoonete ehitamistööd. Veerevkoosseade muretsemiseks kulutati 70 tuh. kr. ehk 23,1% enam eelmisest aastast, millest oli tähtsamaks veoautode ja lalarööpmelise tee tankvedurite muretsemine. Tee pealisehitiste uuendamiseks kulutati 332 tuh. kr., millest osutus suuremaks roobaste ja sideosade vahetus 30 km lalarööpmelise tee ulatuses.

PÖLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD

VÖITURG. — BUTTER MARKET.

Võiturul püsis m. n. rahulik seisund. Hinnad jäid suure enamuses e. n. tase-
mele. Londonis noteeriti m. n. Taani või eelmise nädala hinnaga, Uus-Meremaa võihind näitas langust 1—2 š cwt, samuti langes pisut ka austraalia või.

Manchesteris langesid eesti ja läti võihinnad, kuna teiste maade võihinnad jäid eelmise nädala tasemele. 2. VII 37 noteeriti Manchesteris eesti võid 107—109 š cwt (109—111 š) (eelmise nädala hinnad sulgudes), Läti 108—110 š (109—111 š), Soome 111—114 š (111—114 š), Rootsi 111—114 š (111—114 š), Taani 116—119 š (116—119 š) Uus-Meremaa finest 113 š ja first 110 š.

Saksa võitoodang suurenes viimase kahe nädala jooksul, kuna jaanipäeva nädalas tulnud vihmad on tunduvalt parandanud karjamaid rohukasvu, mille tulemusena piimatoodangud on suurenenud. Jahedamate ilmade tõttu on vähenenud ka röösa piima tarvitus ja suurenenud piima kokkutoomine meiereidesse. Meiereide võitoodangu

suurenemist eelmise nädalaga võrreldes arvatakse 10—15%-le. Suurlinnades on tarvitus pisut vähenenud, kuna suvitushooaja tõttu on linlasi sõitnud palju suvituskohadesse ja maale. Suvituskohades on võitavitus seevastu suurenenud.

Sõltuvalt välisturgude seisundi muutusest langes pisut ka 5. VII noteering Tallinnas. 28. VI noteeriti võihinnaks Tallinnas 146 s kg franko saatejaam, kuna 5. VII määrati võihinnaks 145 s kg franko saatejaam.

Siseturul võihindades ei olnud suuri muudatusi, kuna siseturuhinnad sõltuvad suurel määral riigi poolt kindlustatud võihinnast. Sisemaalinnade turgudel maksti või eest m. n. lõpul:

	lanavõi	155—160	s kg	kõõgivõi	135—150	s kg
Tallinnas	165—174*	" "	"	133—145	" "	
Tartus	155—160*	" "	"	135—145	" "	
Pärnus	160*	" "	"	138—150	" "	
Viljandis	160—165	" "	"	135—150	" "	
Rakveres	160—170	" "	"	130—150	" "	
Narvas	160	" "	"	113—150	" "	
Valgas	175*	" "	"	140—150	" "	
Tapas						

PEEKONITURG. — BACON MARKET.

Peekoniturg on muutunud kindlamaks. Eesti peekoni kõrgema sordi noteering Londonis jäi püsima 84 š-le tsntn, püsid sellel kolmas nädal. Kindel seisund Inglise peekoniturul on võimaldanud hoida stabiilseina ka peekonsigade noteeringuid juba pi-

kemat aega. Eesti peekonsigade esimese sordi noteering on juba kuus nädalat endiselt 93 s., m. a. samal ajal — ainult 80 s. kg. K. a. teise veerandi keskmine noteering tõu-

*) Kauplusta hinnad.

TAHTSAMAD HINNAD JA NOTEERINGUD. — PRICES AND QUOTATIONS.

English Nomenclature see No. 4.	28/Vi	21/Vi	o/o	Mai		English Nomenclature see No. 4.	28/Vi	21/Vi	o/o	Mai	
	4/VII	27/Vi		1937	1938		1937	1937			
SUURMÜÜGHINNAD Tallinnas (Börsikom. noteeringute järgi (kr. kv))											
1. Rukis	16,50			14,00	12,25	81. Searasv, sulatamata	110	110	0	110	85
2. Nisu	24,50			24,50	19,17	82. " sulatatud	140	140	0	140	105
3. Oder, södda	21,75			21,75	15,00	83. Loomarasv, sulatamata	55	55	0	55	55
4. Kaer	17,50			17,50	12,00	84. " sulatatud	80	80	0	80	65
5. Rukkijahu	16,13 ^{o)}			15,13	14,43	85. Heeringad	50	50	0	50	45
6. Rukkijahu	24,25			22,75	20,90	85-a. Eesti erivalik	45	45	0	45	
7. Nisupüü (kõrgem sort)	45,00			45,00	43,50	86. Raimed, värsked	22	12	+83,3	14	9
8. Kartulid, söögi				2,35	2,32	87. Külud, värsked				15	25
9. " tõiastuse				1,95	2,28	88. Ristikhein	6,1	6,1	0	7,5	7,2
10. Kartulitärklis	23,00			23,00	23,00	89. Asashein	4,9	4,9	0	7,0	5,8
11. Junst, šveitsi (kg)	1,25			1,25	1,23	90. Põletispuud, kase (m ³)	845	845	0	845	845
12. Taimevõi (kg)	0,88			0,83	0,75	91. " männi	563	563	0	563	600
13. Suhkur	44,78			44,76	42,78	92. Petroleum (lt)	15	15	0	15	13
14. Sool	2,50			2,50	2,50	PÖLLUMAJANDUSSAADUSTE NOTEERINGUD.					
15. Riis, Burma II	46,65			46,65	45,00	Rukis — (kr. kv.)					
16. Tee, or Pek., Tseilon (kg)	5,75			5,75	5,75	93. Hamburg (La Plata)	18,78	18,07	+0,5	19,45	7,96
17. Kohv, Rio, Santos	2,98			2,98	4,08	94. Chicago	18,43	12,47	+7,7	16,44	7,64
18. Kakao, hollandi	2,10			2,10	2,10	95. Winnipeg	19,43	17,36	+11,9	16,51	6,90
19. Heering., S. Matties (tünn)	48,50			48,50	38,50	Nisu — (kr. kv.)					
20. " Mattius	52,50			52,50	42,50	96. Hamburg (Manitoba I)	20,95	19,20	+9,1	20,34	12,82
21. Palgid, kuusk, määnd (thm)	20,00			20,00	18,50	97. Liverpool	18,09	17,29	+4,0	18,77	11,72
22. Paberipuu (rm)	7,50			7,50	8,00	98. Chicago	18,43	15,29	+4,5	17,05	12,51
23. Saet. mat., määnd u/s (thm)	48,00			47,75	28,00	99. Winnipeg	18,99	17,10	+11,1	17,52	10,20
24. Telliskivid (1000 tk.)	47,00			44,75	40,80	Mais — (kr. kv.)					
25. Silikaatkivid (1000 tk.)	41,00			41,00	38,83	100. Chicago	18,18	17,10	+6,3	18,76	9,00
26. Tsement (tünn 170 kg) ¹⁾	5,85			5,83	6,45	Pflm lahtseseid Tallinn (snt. lt)					
26a. Tsem. paberko. (170 kg) ¹⁾	5,15			5,15	6,45	101. I v. piimakauplustele	11	11	0	11	10
27. Lubi	2,20			2,20	3,00	102. I v. piimatööstustele	10	10	0	10	9
28. Tsinkvalge (kg)	0,61			0,61	0,43	103. II v. piimakauplustele	10	10	0	9,5	9
29. Ooker (kg)	0,23			0,23	0,21	104. II v. piimatööstustele	9	9	0	8,5	8
30. Värnits	65,00			65,00	72,00	Või. (snt. kg)					
31. Linaseemne, õli tootmiseks	28,00 ⁵⁾			28,00 ⁵⁾	27,50 ⁵⁾	105. Tallinn	145	146	-0,7	138	120
32. Õlikoogid, linaseemne	12,50			12,50	11,88	106. Kindlustatud hind	145	145	0	160	145
33. Nisukliid	10,00			10,00	8,17	Londonis.					
34. Superfosfaat, 18-20%	4,85			4,85	4,85	107. Taani	205	204	+0,5	196	186
35. Kaalisool, 40%	10,80			10,80	10,15	108. Eesti					
36. Fosforiit, eesti					3,15	109. Läti					
37. Nitrofoska	23,90			23,90	23,07	110. Leedu					
38. Raud, sordi	22,00			21,13	14,00	111. U-Meremaa		196		191	170
39. Teras, vedru	30,00			24,00	24,00	Manchesteris.					
40. Inglitina	535,00			530,00	450,00	112. Taani	200	209	0	201	192
41. Seatina	64,00			67,50	41,00	113. Eesti	192	190	-2,0	190	169
42. Vaskplekk, punane	235,00			235,00	157,50	114. Läti	194	196	-1,0	190	170
43. " valge	195,00			195,00	140,00	115. Soome	200	200	0	195	180
44. Tsinkplekk	77,50			77,50	69,60	116. Rootsi	200	200	0	195	180
45. Punvillariit, bijas (mtr)	0,61			0,67	0,58	Berliinis.					
46. Tallanahk, eesti nah. (kg)	2,45			2,45	2,45	117. Saksa margivõi	377	374	+0,8	362	351
47. " ameer. n. l. s.	2,70			2,70	2,50	118. Peen meiereivõi	368	366	+0,5	354	346
48. Paber, rotatsioon	23,20			23,20	23,20	119. Meiereivõi	357	355	+0,6	342	332
49. Kivisüsi, aur, Newcastle	3,10			3,00	2,70	120. Kopenhaagens. — Taani	161	161	0	151	142
50. " sepa	3,50			3,50	2,60	Peekon. (snt. kg)					
51. Põlevkivi, I-a s.	0,90			0,80	0,80	121. Tallinn 60 — 72 kg I a.	93 ⁴⁾	93 ⁴⁾	0	91	71
52. Turvas	0,90			0,90	0,83	122. " 55,5—59,5 "	88 ⁴⁾	88 ⁴⁾	0	86	66
53. Põlevkiviõli	5,60			5,10	4,60	123. " 72,5—75,0 "	84 ⁴⁾	84 ⁴⁾	0	82	62
54. Kütteõli, o/t. "E. Kiviõli"	51,00			51,00	47,50	123. " 75,5—80,0 "					
55. Kivitorv	19,00			19,00	18,00	Londonis (kõrgem not.)					
56. Nafta	14,00			11,75	10,25	124. Taani	162	162	0	168	161
57. Petroleum, Ameerika	16,00			12,80	12,00	125. Eesti	150	150	0	154	145
58. Bens., Riigi Põlevkivi. (lt)	0,81			0,75	0,76	126. Läti	160	160	0	154	145
59. " Kiviõli, Estolin ¹⁾ (lt)	0,82			0,29	0,29	127. Leedu	150	150	0	154	145
VÄIKEMÜÜGHINNAD Tallinnas (snt. kg.)						128. Rootsi	159	159	0	163	152
60. Rukkijahu	16	16	0	15,3	14,5	129. Iiri	166	166	0	174	165
61. Sepikujahu	28	28	0	28,0	30,2	130. Poola	150	150	0	154	146
62. Manna	60	50	0	50	48	Lina — Võru-Petsert.					
63. Kartulijahu	30	30	0	28	28	131. Ristna (R)				144	92
64. Kartulid	3,9	3,9	0	3,9	4,6	132. Hoffsdreiband (HD)				135	88
65. Suhkur	46	46	0	46	44	133. Dreiband (D)				126	74
66. Sool	5	5	0	5	5	134. Ordin-dreiband (OD)				117	63
67. Piim, II valik lahtine	11	11	0	11	10	135. L.-ordin-dreib. (LOD)				108	52
68. Lauavõi	160	160	0	170	163	136. Takuprakk (H)				99	40
69. Kõõgivõi	145	145	0	160	139	Mujal Eestis.					
70. Koor, söök (liiter)	110	110	0	110	108	137. Ristna (R)				141	91
71. " hapu	100	100	0	100	100	138. Hoffsdreiband (HD)				132	82
72. Kanamunad (paar)	6	7	-14,3	8	7	139. Dreiband (D)				123	78
73. Sealiha, keeduliha	90	90	0	90	78	140. Ordin-dreiband (OD)				114	62
74. " praeliha	100	100	0	100	76	141. L.-ordin-dreib. (LOD)				105	51
75. Loomaliha, supiliha	50	50	0	50	45	142. Takuprakk (H)				98	38
76. " praeliha	65	65	0	65	74						
77. Vasikaliha, esim. veer.	45	45	0	45	44						
78. " tag.	50	50	0	50	54						
79. Lambaliha, esim. veer.	65	65	0	65	58						
80. " tag.	70	70	0	70	64						

¹⁾ fr. Rakvere; ²⁾ ühes teedemaksuga; ³⁾ 5.VII—11.VII; ⁴⁾ 28.VI—4.VII; ⁵⁾ külvi; ⁶⁾ leivajahu.

sis seega 91,4 s-le 73,2 s. vastu eelmisel aastal. Peekonsigade I sordi noteeringute keskmiste liikumine snt. kg:

	1984	1985	1986	1987
I veerand	69	55	64	89
II veerand	68	57	73	91

Seega on peekonsigade noteeringud k. a. tunduvalt soodsamad seakasvatatajale.

K. a. esimesel poolel tapeti eksporttapamajades 30 389 siga 50 247 sea vastu eelmisel aastal. Seega on tapetud sigade läbikäik kahanenud 20 000 sea võrra. M. a. esimesel poolel eksporditi 27 419 elussiga, k. a. ainult — 8083 siga. Elussigade ekspordi tagasimineku kui ka tapetud sigade läbikäigu vähenemine on tingitud sigade arvu tundu-

TAPALOOMADE JA LIHATURG.

M. n. kujunes veiste pakkumine keskmiseks. Nädalas turustati 500 veist. Nõudmine veiselihale samuti keskmine. Hinnad püsisid seetõttu juba pikemat aega ühtlased. Veiseliha eksporditakse praegu väiksemal määral Rootsi, kuhu nõutakse kvaliteetkaupa, peamiselt suuri pulle. Soome turustatakse väiksemaid pulle ja mullikaid, kuhu nimetatud kaupa saadetakse 50 000 kg kuus.

Nädala keskmiselt maksus veiseliha; suured pullid, nuumatud 50—52 s., keskmised 48—50 s. kg. Väiksemad pullid, nuumatud 45—48 s., keskmised 42—45 s. ja lahjad 30—38 s. kg. Lehmaliha nuumatul 47—53 s., keskmisel 35—40 s. ja lahjadel 30—35 s. kg.

Eluskaalu alusel maksusid veised: suured pullid 30—33 s., väiksemad pullid ja mullikad 22—26—30 s. ja lehmad 14—21—32 s. eluskaalu kg.

Turustades veiseid lihakaalu alusel, kus nahk ja pudemed jäävad ostjale, tuleb noteeritud liha kilo hinnale, arvata naha ja pudemete arvel juurde pullidel 8—11 s. ja lehmadel 10—12 s.

KANAMUNATURG. — EGG MARKET.

Kanamunaturg muutus m. n. kindlamaks, kuna toodangute vähenedes hinnad kõvenesid, mis kehtib peamiselt Inglise turu kohta, kuna Saksa turul on hinnad normitud. Hindade kindlaksmääramiseks 15. IV

vast vähenemisest, mis oli omakorda põhjustatud ebasoodsast söödasaagist.

Soodsamad sigade hinnad võivad olukorda parandada k. a. viimasel veerandil M. n. tapeti eksporttapamajades 1128 siga 517 sea vastu eelmisel nädalal. NSVL-u saadeti 512 elussiga. Seega on kogusummas saadetud NSVL-u k. a. esimesel poolel 8 083 siga kr. 737 000 väärtuses. K. n. maksavad eksporttapamajad endiselt järgmisi hindu:

Tapakaalud	I sort	II sort	III sort	IV sort
60 —70 kg	98	88	82	Sise-
55,5—59 „	88	84	78	туру-
72,5—75 „	88	84	78	hinnad
75,5—80 „	84	80	77	

Samuti jäi muutusetu elussigade noteering — 65 s. kg.

— CATTLE AND MEAT MARKET.

Vasikaid keskmiselt. Nõudmine keskmine. Tapetud vasikad ühes nahaga maksusid: nuumatud 65—75 s., keskmised 50—65 s. a lahjad 40—45 s. kg. Elusvasikad maksusid sõltuvalt sordist 25—40 s. kg.

Lammaste pakkumine väike. Nõudmine keskmine. Tapetud siseturukaup maksus: rammusad 55—60 s., keskmised 50—55 s. ja lahjad 50 s. kg. Eksportlambaliha-noteering püsib ühtlane juba kauemat aega ning jäi endisele tasemele ka m. n. Nii maksub värske eksportlambaliha Tallinna tapamajades headuse järgi 85—90 s. kg. Eluskaalu hind franko saatejaam 39—41 s. kg.

Sealihapakkumine napilt keskmine. Nõudmine keskmine. Tendents kõveneb. Tapetud sead maksusid: noored ja peekonkaalulised 85—87 s., lihasead 80—85 s. ja rasvasead 78—82 s. kg. Elussead maksusid 63—64 s. kg.

Nahkade hinnad. Veisenahad toorelt 80 s. kg. Vasikanahad 5,75—6,00 kr. tk. ning suuremad kaalus üle 3,5 kg. ühe kg hind kr. 1,70. Lambanahad 2—4 kr. tk. Hobusenahad 12—15 kr. tk.

37 kehtib Saksas praegu meie kanamunade suurmtüüghinnaks 8¼ Rpf tk A suurusklassi (s.o. 60—65 gr raskusega) munade eest. Sama hinnaga turustatakse Saksas ka soome, norra ja iiri kanamune. Berliinis on

nõudmine kanamunade järele elav, mistõttu ei suudeta täielikult nõudmist rahuldada. Sisemaa-munade juurdevedu näitab nõrka tagasiminekut, mistõttu välismaa-kanamunadel on minek hea. Sama seisund on ka teisel Saksa suuremail kanamunaturgudel. Eriti suur nõudmine on suvituslinnade ja -paikade turgudel kanamunade järele.

Nõudmine kanamunade järele on Saksa turul kogu k. a. kestel püsinud elavana. 1937. a. esimese viie kuu jooksul veeti Saksa kanamune 589,5 milj., kuna 1936. a. sama aja jooksul veeti kanamune 369,3 milj. ja 1935. a. esimese viie kuu jooksul 434 milj. tk. Seega ületab k. a. kanamunade sissevedu m. a. sisseveo 37,3%-ga ja 1935. a. samaaegse sisseveo 26,4%-ga.

Inglises arenes kanamunaturg m. n. kõvenemistendentsiga. Kuna oma maa toodangud näitasid vähenemist ja sisemaa-munade kokkutulek turgudele vähenes, kõvenesid sellest sõltuvalt hinnad, sest nõudmine oli püsiv. Eriti tähelepanav oli hinnatõus Inglises sisemaa-munade eest, samuti näitasid tõusu ka paremad sordid välismaa-mune. Hinnad näitasid Inglises tõusu kuni 1 š s. s. (s. o. 120 munalt). Sõltuvalt hindade tõusust lasti ka suuri partiisid taani ja hollandi mune turule, kusjuures kasustati ka hinnatõusu 6 penssi kuni 1 š s. s.-lt. Tõususuunas arenes ka normaalsortide hind (kuni 3 penssi s. s.-lt) milliseist kõige rohkem liikus turul poola mune.

PIIMATURG. — MILK MARKET.

Piimahindades ei olnud m. n. muutusi. Tallinna kohta noteeris piimahindade noteerimiskomisjon 5. VII endised hinnad, s. o. I valiku rööskpiim müügil piimakauplusile 11 s l. ja müügil piimatööstusile 10 s l; II valiku rööskpiim müügil piimakauplusile 10 s l ja müügil piimatööstusile 9 s l. Soojade ilmade tõttu oli nõudmine piima järele hea. Kauplusis püsis piimahind eelmise nädala tasemel. Väikemüügil maksus piim piimakauplusis m. n. s l:

AEDVILJATURG. — VEGETABLE MARKET.

M. n. vihm mõjus karastavalt aedviljadele ja praegu on peagu kõik aedviljakultuurid võrdlemisi heas kasvuhooes. Eriti head saaki on loota sel aastal puuviljast. Ka vä-

Tšehhoslovakkias oli nõudmine nõrk, mida kattis peamiselt sisemaine toodang, nõudmine välismunade järele oli tagasihoidlik.

Sõltuvalt välismaisest turuseisundi paranemisest kõvenes ka Tallinnas noteeritud kanamunahind. Nädal varem noteeriti Tallinnas 1 kg kanamuna hinnaks 48 s kg franko kogumispunkt, kuna viimasel noteeringul 2. VII määrati kanamunahinnaks 55 s kg.

Koos riikiiku juurdemaksuga makstakse kanamunade eest tootjale 60 snt kg, mis vastab:

üle 60 gr eksportmunade eest 38 s kümme ehk 7,6 s paar; 50—60 gr eksportmunade eest 34 s kümme ehk 6,8 s paar.

Siseturumunade hinnaks noteeriti: 50—60 gr munade eest 29 s kümme ehk 5,8 s paar ja alla 50 gr munade eest 25 s kümme ehk 5,0 s paar.

Sisemaa-linnade turgudel kanamunahindades ei olnud suuremaid muudatusi. M. n. lõpul maksti kanamunapaarist s:

Tallinnas	6 —8
Tartus	7,5—9
Narvas	7 —8
Pärnus	7 —9
Viljandis	7,5—8
Rakveres	7 —8
Valgas	7 —8
Tapas	6 —7

	1. valik		2. valik	
	pudelites	lahtiselt	pudelites	lahtiselt
Tallinn	14—17	—	13—14	11—12
Tartu	14—15	11—12	—	8—10
Pärnu	16	11	—	10
Viljandi	14	—	—	9—10
Rakvere	13	—	—	9
Narva	13	—	—	9
Haapsalu	—	—	10	8
Paide	—	—	—	9
Valga	14	—	—	9
Võru	—	—	—	9—10
Tapa	—	—	10	7—8

lismaitt saabunud teated räägivad enamasti puuviljade heast kasvuhooest.

Saksas, näit., on loota üsna head puuviljasaaki. Mõnes üksikus kohas, nagu Ba-

denis ja Saksenis näib ikküll puuviljasaak kujunevat keskmiseks, kuid sealteki toonitatakse, see on parem kui m. a. Teisist Saksas osadest tuleb teateid aina häist saagilootusist.

Taanis on siiski puuviljasaagilootused kohati väiksemad. Seal olid viljapuude öitsemise ajal kohati suured vihmad, millised takistasid puude tolmlemist ja mille tagajärjel ka viljapuude saagilootused vähenesid.

Eriti väikeseks kujuneb kirsi- ja piriisaak Kopenhaageni ümbruses. Teisis piirkonnas on saagilootused sealgi võrdlemisi head, eriti aga õunasaagi suhtes.

Šveitsis loodetakse 3 korda suuremat kirsisaaki kui 1936 ja 1935. a. 1934. a. saagist jääb k. a. kirsisaak siiski pisut väiksemaks, kuna tähendatud aasta oli Šveitsis paremaid kirsisaagiaastaid.

Hollandist märgitakse, et köögiviljadest on kurgid võrdlemisi heas kasvuhooos, kuna muu köögivilja kasv on võrdlemisi tagasihoidlik ja üksikute aedviljade juures isegi alla keskmist.

Ungaris kujuneb sel aastal keskpära-

seks õunte, pirnide, ploomide, kirsside ja ka pähklite saak.

Soomes on loota võrdlemisi rikkalikku suvi- ja sügisõunte saaki, mistõttu meie õunte eksportöörid võivad suvi- ja sügisõunte eksportimisega sattuda raskesse seisukorda.

Lätis ja Leedus oodatakse võrdlemisi korralikku saaki.

Kodumaisile marjaturgudele ilmub m. n. juba vaarikaid, mustikaid ning musti, valgeid ja punaseid sõstraid. K. n. algul oli neid marjaliike turul üsna rohkesti.

Tallinna turul maksti jaemüügil:

maasikaist	80—100 s kg
vaarikaist	85—90 „ „
mustikaist	40 „ „
metsamaasikaist	90 „ „
tikreist	25 „ „
mustsõstraist	60 „ „
pun. sõstr.	35—40 „ „
jõhvikaist	65—70 „ „
kurkidest	5—20 s tk
värskest sibulast	50 „ kg
tomateist	120 „ „
peakapsast	40 „ „
salatist	50 „ „
hernekaunust	50 „ „
porgandeist	6 „ kimp

KALATURG. — FISH MARKET.

Kevadine kalapüügihooaeg on peagu läbi. Kalasaak, eriti suurkalaliikides, jääb järjest väiksemaks, mis mõjub omakorda kalakauba väljaveole kui ka siseturu-kalakaubandusele. Ainult angerjapüük kestab võrdlemisi rahuldavalt. Algava lõhepüügi esimeste saakide järele võib loota tänavu parimat lõhesaaki.

L. n. veeti välja värsket kala 27 000 kg, sellest koha 15 000 kg, angerjat 9 500 kg, haugi 1 100 kg, lõhe 1 200 kg, latikat 200 kg.

Koha, peamiselt Pärnu lahe toodangust, läks Rootsi 13 100 kg, Tšehhoslovakkiasse 1 500 kg, ülejäänud väikesed kogused Šveitsi, Soome ja Saksa. Kohasaagi vähesuse ja välismaal suurenenud nõudmise tõttu tõusis kohahind rannikul 65 s-lt — 100 s kg.

Angerjat läks värsketalana jääpakendis Saksa, haugi Rootsi, Šveitsi ja Prantsusse. Lõhet läks Saksa, Soome ja Prantsusse.

Siseturu-kalakaubanduses arenes tegevus keskmise elavusega. Parima kvaliteediga värsket kala müügil vähe ning müügihinnad tunduvalt tõusnud. Eriti tunduvalt kallines I valiku koha, millest nõuti kuni 150 s kg, madalama hinnaga müüdi II

valiku (marjaga) koha — 60—80 s kg. Ka parema kvaliteediga ahvenast küsiti 55 s kg.

Lõhehind püsis seevastu endine — 200—280 s. kg.

Latikat oli müügil ainult nädala algul 50—80 s kg.

Tartu turul sama seisund, ainult seal oli valik rikkalikum, peale koha ja ahvena pakuti ka lutsu, säga, säinast, särge ja kiiska.

Tähtsamate kalaliikide turuhinnad 3. VII s. kg:

	Tallinn	Tartu
Lõhi, värske	220—280	—
Iherus, värske	120—200	—
Angerjas, värske	125—180	170
Koha I valik, värske	120—150	—
Koha II valik, värske	60—80	60—70
Haug, värske	60—80	30—60
Siig, värske	80—150	—
Latikas, värske	—	20—20
Ahven, mere, värske	40—55	—
Ahven, peipsi, värske	—	8—30
Säinas, värske	—	25—30
Koger, värske	45—60	35
Särg, värske	—	10
Säga, värske	—	35
Räim, värske	25—30	—
Lest, värske	25—40	—
Tursk, värske	15—25	—

Räimekaubandus. Rämessaagi vähenemisega jäi pakkumine väiksemaks nõudmisest, mistõttu müügihinnas oli tunduv tõus. Nädala esimesel poolel püsis hind 12—20 s kg, hiljem tõusis ja laupäeval nõuti rämest 25—30 s kg. Tallinna turule tuleb müügile räimi ainult lähemaist randadest, keskmiselt 2000—3000 kg päevas. Pärnu lahes ja Muhu väinas on kevadine rämepüük lõppenud. Haapsalus ja Pärnu turul, samuti sisemaa-turgudel, puudub müügil räim.

Kilupüügil on vaheaeg.

Turski tuleb väikesel kogusel — müügihind 15—25 s kg.

Rahuldavaid saake annab Hiiumaa rannikuvete lestapüük. L. n. kestel toodi sealt Tallinna turule lesti ca 8000 kg, peale selle veel Vihterpalu ja Paldiski rannikvetest ca 3000 kg.

TERAVILJATURG.

M. n. kestel maailmaturul teraviljahindade kõvenemine. Eriti oli märgata hindade paranemist ülemeretootjais mais, kuna euroopa sisseveomais oli hinnatõus väiksemaulatuslik.

M. n. kohta noteeriti tähtsamail teraviljaturgul järgmised hinnad kr. kv. kohta (sulgudes toodud e. n. noteeringud):

Rukis: Chicago 13.43 (12.47), Winnipeg 19.43 (17.36), Hamburg 18.76 (18.67).

Nisu Chicago 16.43 (15.29), Winnipeg 18.99 (17.10), Hamburg 20.95 (19.20), Liverpool 18.09 (17.29).

Mais: Chicago 18.18 (17.10), Rotterdam 11.00 (9.94).

Söödaviljadest kaera- ja odra-hind liikus küll m. n. tõususuunas, kuid võrreldes samaaegse toiduvilja-hinna paranemisega oli minimaalne. Nii noteeriti Hamburgis argentiina kaerahinnaks 11.28 kr. eelmise nädala 11.19 kr. vastu ja odrahinnaks 13.76 kr. 13.75 kr. vastu e. n.

Praegune teraviljaturg on otseselt mõjustatud tootjate maade saagiteateist. Kuna väljavaated P.-Ameerikas uueks nisulõikuseks on halvenenud ja praeguste eelteadete järgi kujuneb sealne nisutootang madalamaks kuu aega varem loodetud tasemest, mõjub see teraviljaturgu kindlustavalt, millega on seletatav ka viimaste nädalate hindade paranemine.

Turul müügihind 20—35 s kg.

Soolakalakaubandus. Värske räime vähesuse tõttu elavneb soolakala-kaubandus. Rohkesti nõutakse soolatud silku ja kilu. Tallinna turul müüakse soolasilku 20—25 s kg ja -kilu 3 kg plekknõu (ühes nõuga) 170—180 s. Peale kodumaise soolasilgu on müügil ka soome-silku, Narva, Rakvere ja teisel sisemaaturgul esineb ainult soome-silku, müügihind 15—20 s. kg. Müügile toodi soolatud, kuivatatud latikat ja ahvenat; kuivat. latikas maksus 65 s kg ja ahven 50 s kg.

Suitsukala-kaubandus elav. Suitsuräim maksus 6—7 s kümme, lest 75—100 s kg, ahven 60—100 s kg, angerjas 200—300 s kg, siig 150—250 s kg, lõhi 8—10 kr. kg.

— GRAIN MARKET.

Söödaviljaturul liiguvad maisihinnad ühes nisuhindadega ja näitavad m. n. Chicagos kui ka Rotterdamis ühtlast tõusu. P.-Am. Ühendriiges on väljavaated uue lõikuse kujunemiseks rahuldavad, samuti on rahuldavad ka väljavaated Argentiinas, ehkki sealne praeguse eelhinna järgi loodetav tootang nõrges, võrreldes eelmise kuuga 0,3 milj. tn. võrra ja moodustas 9,14 milj. tn.

30. VI noteeris Tallinna börsikomitee teraviljale ja jahvatussaadustele järgmised hinnad kr. kv. kohta.

Nisu 24—25, rukis 16.50, kaer 17.50, oder 19.50—24. Puhk ja Pojad suurveskis maksub leivajahu 16—16.50, rukkijahu 26 ja nisupüül 28—45. A.-S. Rotermanni tehaseis maksub leivajahu 16, rukkijahu 22—23 ja nisupüül 27—45. Maisiga segamata rukkijahu hind on kv. kohta 2 kr. kõrgem maisiga segatud leivajahu hinnast ja maksub Puhk ja Poegade suurveskis 18—18.50 kr. ja A.-S. Rotermanni tehaseis 18 kr. kv.

Siseturul väikemüügihindades m. n. ei olnud märgata muutusi ja hinnad jäid enam-vähem eelmise nädala tasemele.

Väikemüügihinnad siseturul s kg:

	Tallinn	Tartu	Narva	Viljandi	Valga	Tapa
rukis . . .	18	16	18	16	16	15
nisu . . .	27	24	27	24	24	23
oder . . .	20	16	18	16	20	18
kaer . . .	16	15	18	16	17	15
rukkijahu . .	19	17	18	18	17	17
sepikejahu . .	30	28	30	30	30	30

VÄLISMINISTEERIUMI VÄLISKAUBANDUSE OSAKONNA TEATED

AUSTRALIA.

Eesti kaupade turustamisvõimalusi Austraalias.

Marketing of Estonian Goods in Australia.

Üldisi märkmeid. Austraalia maa-ala on 2 974 584 ruutmiili, s. o. umbes võrdne 4/5-ga kogu Euroopa maa-alast. Ta elanikkond koosneb 6 800 000 valgest elanikust ja 54 000 pärismaalasest, moodustades iga ruutmiili kohta 2,29 elanikku. Elanikest elab 63,84% linnades, sellest pealinnades: Canberras 7 700, Sidneys 1 254 780, Melbournis 1 008 300, Brisbanis 306 154, Adelaides 315 130, Perthis 210 365 ja Hobartis 60 000. Asustatud on peamiselt lõuna ja ida rannikud. Sisemaa on asustatud äärmiselt hõredalt, osa kujutab päris asustamata kõrvetaolist maa-ala.

Ekspordi korraldus. Hõlpsaim oleks eesti vastavale tööstusele müüa oma kaupu kohemakstava raha eest fob Eesti sadam. Kuid seesugune äri on juhuslik ega saa olla aluseks püsivale turu sissetöötamisele. Kauba püsivalt sissetöötamiseks tuleb otsida muid viise. On tarvilik omada alatist sidet selle turuga.

Kaubaturustamiseks Austraalias oleks mõeldavalt lihtsaim määrata oma esindajaks mõni austraalia firma, kes tarvitab vastavat liiki kaupa. Seda praktiseeritakse Austraalias väga laialt. Tuntud suurfirmade esinduste soovijaid leidub alati ning nende hulgas on väga soliidseid firmasid. Mõnel säärasel siinsel firmal on palju agentuure, vaatamata nende päritolumaale. Mõned spetsialiseeruvad inglise, teised ameerika, kolmandad jaapani, saksa kaupadele. Tavaliselt on nende firmade peakontor kas Sydneys või Melbournis, kuna osakonnad asuvad teisis osariikide pealinnades. Kuid ka osariikide peaja muis-linnades leidub sääraseid ettevõtteid. Need ettevõtted ostavad tavaliselt omal arvel, kuid toimivad osalt ka agendina, võttes vastu teiste firmade tellimisi ja saates neid edasi.

Kuid on ka palju puhtagentuur-ärisid, kes vaid korjavad ning saadavad edasi tellimisi. Tavaliselt nõuavad nad ainuesindust kogu Austraalia maa-alale või vähemalt teatud osariigi maa-alale. Tavaliselt töötavad

nad komisjoni alusel, kuid seejuures saavad suuremalt firmadelt ka reklaamikulud. Mõned välismaised suuremad ettevõtted peavad koha peal veel oma inimese, kes valvab kohalike agentide tegevuse järele.

Eesti kauba turustamisel tuleb arvestada kõigepealt asjaolu, et Eestit ei tunta üldiselt. Kui sellele seltsib veel ettevõtte väiksus, võib austraalia firmal kaduda huvi asja vastu. Seetõttu on esialgu raske sellesse asja rakendada siinseid suuremaid ettevõtteid — neil puudub tahe katsetada vähetuntud maa tundmatut kaupa.

Seepärast tuleb esialgu paratamatult leppida väiksemate firmade kaastõega. See ei ole asjale kahjuks, vaid võib sageli anda veel paremaid tulemusi kui esindamine mõne suurfirma kaudu, kes ise on ostjaks. Suurfirmal on tavaliselt samale kaubale veel teiste maade esindusi ning loomulikult annab ta oma tellimise sinna, kus temale soodsam. Peale selle seltsivad sellele sageli veel rahvuslikud eelistamised jne. Väiksem ettevõtte, kes töötab vaid agendina, valvab alati kauba nõudmise järele ja pakub seda suurile kui ka väikesile firmadele. Seejuures oleks soovitatavim, kui õnnestub leida esindajat, kes samal ajal ei pea teisi esindusi samale kaubale.

Uue kauba sissetöötamine on raske, sest austraalia turg on koormatud üle igasugu kaubaga. Kaubapakkumine on seotud kulddega. Siin tuleb arvestada proovide saatmisõidu-, ja reklaamikulusid. Seepärast ei paku väikese firma esindamine tema piiratud toodanguga kuigi suurt huvi. Kui sellele seltsib veel, et sama maa mõni teine väike tööstus, olles esindatud teise firma läbi, võistleb samal turul samaliiki kaubaga, kaotab see igasuguse huvi ning võtab kauba sissetöötamisel aluse.

Seepärast oleks soovitatav, kui eesti teatud kaup oleks koondatud ühe esindaja kätte, vaatamata, et tootjaid on mitu. Väikeste ettevõtete esinduse andmine mitme esindaja kätte toob vaid asjatuid takistusi.

Need, kes püüavad leida turgu kaubale Austraalias Londoni või muude välisfirmade kaudu, peavad arvestama, et Austraaliat tunnevad vaid need firmad, kellel koha peal osakonnad. Teised töötavad tavaliselt sub-agentide kaudu. Viimased, kui nad saavad vaid pooler määralt komisjoni ja kellele eesti kauba esindus on tulnud kätte koos vastava Londoni või muu firma otsese esindusega, ei ole sellest huvitatud kuigi palju. Kui nad saavad aga kaubalt täiskomisjoni, mis tavaliselt makstakse antud kaubaliigilt, läheb kaubahind kõrgele.

Esindaja leitud, tuleb temaga arendada tihedat koostööd ja varustada teda kõigi tarvilike andmetega. Kui esindaja saab andmeid vaid mitmekordsele järelepärimisele, võib ta loobuda, sest luues sidemeid siinsete firmadega ning viimasele õigel ajal andmeid muretsemata satub esindaja täbarasse seisundisse, mis võib halvata tema tegevust.

Kauba sissetöötamiseks on ühtlasi tarvilik, et ollakse võimeline andma kaupa järjekindlalt. Teiseks peab kaup olema ühtlase kvaliteediga. Ei saa, näit., ostjale selgitada, et sügisel püütud kala on parem kevadpüügi omast jne. Mõne kaubaliigi juures on tingimata tarvilik seda reklaamida, seda eriti nende artiklite suhtes, millised lähevad valmilt tarvitaja kätte. Arvestades reklaami kulukust on seda võimatu teha mõne väikese ettevõtte saaduste suhtes. Kaubalevikule aitab muidugi palju kaasa üldine maa tutvustamine laiemale ringkonnale.

Pidades silmas eesti tööstuste väiksust oleks soovitatav, kui nad välismaaga kauplemiseks liituksid vastavaiks eksportühinguiks. Teine võimalus oleks, kui Eestis tekiks Ameerika eeskujul mõni nn. Eksportkomisjoni-äri, millised Ameerikas väliskaubanduses etendavad väga tähtsat osa. Need ettevõtted töötavad peamiselt komisjoni alusel. Suuremad ettevõtted omavad välismail omi osakondi, teised töötavad seal agentide kaudu. Mõned peavad oma laos sise- kui ka välismail.

Säärane ettevõtte võiks Eestis ositada tellimisi ettevõtete vahel, olles alati koha peal kursis nende võimete ja töökoormisega, võiks pidada välismail oma esindajate võrgu. Ta saaks ühtlasi hoolitseda kaubakvaliteedi kui ka pakendi välimuse ühtluse eest. Ka võiks ta näit., paberi alal, asendada välismaisi vaheltkauplejaid, kui temal on küllalt suur kapital, et võiks vabrikult osta kaupa samul tingimusil nagu välisfirmad, s. o. tarbe korral kauba eest ettevõttele kohe makstes, välismaal aga seal maksvate kaubanduskommete kohaselt võimaldada mõnekümnepäevalist krediiti.

Ühtlasi saaks ta enam kindlustada kauba järjekindlat andmist, kui ta on ühenduses kodumaiste vastavate ettevõtetega, kes seda üksikult ei oleks võimelised tegema. Veel soovitamam oleks, kui säärane ettevõtte saaks asutada Austraalias koha peal mõne kaubalao. Seega avaneks võimalus varustada kohapealseid väiksemaid tarvitajaid, kes ise ei telli välismaalt.

SOOME. Klaasivabrikute ühinemine Soomes. — *Merger of Finnish Glass Factories.*

Riihimäe klaasivabrik ostis hiljuti Ryttylä klaasivabriku aktsiate paketi ja seega siirdub nimetatud klaasivabrik Riihimäe valdusse. Vabrik töötab senisel kujul aasta lõpuni. Ryttylä klaasivabrik asutati 1922. a.,

millise peatooteks olid pudelid. Vabriku põhi-kapital on Smk. 1 800 000. M. a. bilansisumma oli 5,96 milj. Smk., läbimüügi olles viimastel aastail 4—5 milj. Smk.

Suurendatud tollid jõutoitulelt. — *Higher Custom Duties for Concentrated Feed.*

Eduskunna poolt vastuvõetud tollikõrgenduse seaduse alusel pani valitsus 18. V kehtima järgmised tollimäärad jõutoitulelt: tollitariifi art. 70 — õlikoogid jne. a) pae-

valiliseemnekoogid ja linaseemnekoogid 1 kg. 45 penni; b) teised koogid — 1 kg. 60 penni, tollitariifi art. 71 b — muu jõutoit, eriliselt nimetatamata 1 kg. 60 penni.